

Motion till riksdagen 2025/26:488

av **Ingela Nylund Watz m.fl. (S)**

Avskaffande av EBO

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att avskaffa EBO-lagen på riktigt och om förutsättningarna för etablering av statliga mottagningsboenden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har i praktiken under 30 år haft två mottagningssystem för asyl- och flyktingmottagande, ABO-systemet och EBO-systemet. Under senare år har steg tagits för att reformera EBO-lagen i syfte att motverka den segregerande effekt som den fört med sig. Den socialdemokratiska regeringen har bl a begränsat rätten till dagersättning så att den inte gäller om en asylsökande under asylprocessen väljer att ordna eget boende i ett område med socioekonomiska utmaningar. De aktuella områdena har definierats av berörda kommuner.

Under våren 2022 gav den socialdemokratiska regeringen tilläggsdirektiv till utredningen ”Ett ordnat mottagande av asylsökande”(Ju 2021:12) med målet att helt avskaffa EBO-lagen och i stället införa en ordning där asylsökande ska bo i mottagningscenter under hela asyltiden. Utredningen skulle vidare bl a också lämna förslag på hur en lagreglerad skyldighet att delta i samhällsintroduktion kan utformas och hur den nuvarande regleringen kring dagersättning. Detta nya uppdrag skulle redovisas till regeringen senast den 15 november 2022.

I det s k Tidöavtalet slås fast att utgångspunkten för asylproceduren ska vara att hela asylprocessen ska ske i transitcenter, att de asylsökande ska tillbringa hela handläggningstiden i sådana center och att EBO-bestämmelserna ska avskaffas.

SD-regeringen har därefter lämnat ytterligare tilläggsdirektiv till den utredning som den socialdemokratiska regeringen tillsatte och förlängt utredningstiden vid två tillfällen, först till maj 2024 och därefter till 15 oktober 2024.

Utredningen presenterade förslag som innebär att möjligheten för asylsökande att välja egen boende med bibehållna förmåner ska tas bort så att så många som möjligt i

stället ska bo på asylboenden. Förslaget innebär dock att möjligheten att välja eget boende kvarstår om den asylsökande väljer att fransäga sig ersättningar. EBO-lagen avskaffas alltså inte och det finns skäl att förutse att många asylsökande fortsatt kommer att välja eget boende på ett ordnat sätt och bidra till att de kommuner som fått ta emot flest asylsökande genom EBO-lagen även i fortsättningen kommer att få göra det.

Det är därför angeläget att påpeka att resultaten av de utredningar som den socialdemokratiska regeringen initierade utgjorde tillräckligt underlag för att lägga fram ett förslag till riksdagen om att helt avveckla EBO-lagen och ersätta den med ett system med obligatoriskt boende i mottagningscenter för alla asylsökande.

Det är beklagligt att SD-regeringen valde att inte fullfölja detta arbete med att utarbeta en proposition till riksdagen. SD-regeringen har därmed försenat införandet av ett ordnat mottagande och ett avskaffande av EBO-lagen. När SD-regeringen slutligen avlämnade propositionen ”En ny ordning för asylsökandes boende” under slutet av 2024 stod det också klart att lagstiftningen inte ändras på ett sådant sätt att möjligheten till EBO avskaffas helt. Regeringens bedömning är att ca hälften av de kommande asylsökande fortsatt kommer att välja eget boende eftersom indragna dagersättningar inte bedöms ha tillräckligt styrande effekt. EBO avskaffas därför inte helt. Lagstiftningen behöver därför stramas upp och eget boende bör endast beviljas i undantagsfall.

I slutet av 2015 beslutade regeringen att alla Sveriges kommuner ska ta ett solidariskt ansvar för mottagandet av nyanlända flyktingar. Det var ett välkommet beslut för de kommuner som under lång tid, till följd av EBO-lagen, fått ta emot en oproportionerligt stor andel nyanlända. Det är angeläget att ny lagstiftning kring asylsökandes boende vilar på principen om ett solidariskt ansvar för mottagandet mellan Sveriges kommuner och att EBO-lagen helt avskaffas. En ytterligare förutsättning för att principen om solidaritet mellan kommunerna ska fungera är att det vid etablering av nya mottagningsboenden tas avgörande hänsyn till kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar och sammantagna mottagande av nyanlända och omfattningen av asylsökande som redan vistas i kommunen. Framtida mottagningsboenden bör vidare etableras på platser som ger goda möjligheter till integration genom sysselsättning, kommunikationer, skolgång, fritidsaktiviteter med mera. För att det ska vara möjligt måste Migrationsverket samverka med berörda kommuner. Migrationsverket bör därför ges en skyldighet att samverka med de kommuner där mottagningsboenden planeras och sträva efter en god framförhållning och långsiktighet i planeringen.

Ingela Nylund Watz (S)

Anna Vikström (S)

Serkan Köse (S)

Alexandra Völker (S)

Mathias Tegnér (S)

Azadeh Rojhan (S)